

Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte – lecția de marketing a unui basm... nemuritor

„...Taci, fătul meu, că ți-oi da tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte!“

Un împărat și o împărăteasă trăiau nefericirea de a nu avea copii. Ei ceruseră ajutorul vracilor și magicienilor, însă nimeni nu le putuse alunga nefericirea. După un timp, ei găsesc un unchișor care le dă leacuri folositoare, avertizându-i că vor avea doar un fiu, numit Făt-Frumos, dar că nu vor avea parte de el. Totuși, împărăteasa ia leacurile, dar, când îi vine sorocul să nască, copilul, nenăscut încă, începe să plângă de mama focului. Împăratul îi promite pruncului împărății și fete de împărat, dar nu obține niciun rezultat. Într-un final, împăratul îi promite copilului „tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte“. Abia atunci copilul tace și se naște. Însă atunci când a ajuns la vârsta de 15 ani, prințul îi reamintește tatălui său că trebuie să-și țină cuvântul dat.

Cum împăratul nu-i poate îndeplini dorința, prințul hotărăște să plece în lume pentru a găsi tineretea fără bătrânețe și viața fără de moarte. El își alege un cal din grajd, știind că printre ei se afla unul fermecat. Pentru plănuita expediție prin lume în căutarea elixirului miraculos, Făt-Frumos se pregătește minuțios: hrănește calul timp de șase săptămâni cu orz fiert în lapte, găsește hainele și armele tatălui său din tineretea acestuia și abia după aceea pornește în căutarea idealului său himeric. Drumul prințului începe cu pustietatea și este un drum spre răsărit, pe care eroul trebuie să-l parcurgă fără alai împărătesc, în deplină singurătate.

Primul obstacol pe care îl are de trecut este moșia Gheonoaiei, o ființă blestemată de părinți, pe care prințul o învinge și căreia îi cere un înscris

cu sângele ei pentru a consfinți astfel pacea. Gheonoaia are trei fete ca niște zâne și îl roagă pe prinț să-și aleagă una dintre ele ca mireasă, însă Făt-Frumos, având un ideal pe care nu vrea să-l abandoneze, pleacă mai departe, ajungând pe moșia Scorpiei, sora Gheonoaiei, pe care o înfrânge, de asemenea. Cea de-a treia probă înseamnă confruntarea cu fiarele cele mai sălbatice din lume, care ziua și noaptea păzesc cu neadormire palatul tinereții veșnice. Ajutat de una dintre zânele care trăiesc în palat, el trece și de acest obstacol și își îndeplinește dorința. Tinerețea eternă mult căutată este reprezentată de cele trei zâne, care îl primesc cu bucurie, iar prințul se căsătorește cu una dintre ele.

Aici, viața se desfășoară în pace și desfătare, însă există un loc pri-mejdios: Valea Plângerii. Cel care ajunge acolo este cuprins de dorul de casă. Întâmplător, într-o zi de vânătoare, prințul intră în acest spațiu și, copleșit de amintiri, pornește spre casa părintească. În lumea pără-sită de erou au trecut secole, s-au înălțat orașe, iar eroul îmbătrânește brusc. Înainte de a se despărți de calul său fermecat, prințul face o promisiune surprinzătoare: „Du-te sănătos, că eu nădăjduiesc să mă întorc în curând“.

Ajuns acasă, Făt-Frumos găsește Moartea chircită de așteptare în piv-nița castelului părinților săi, acum în ruină, și se lasă secerat cu genun-chii slăbiți tremurând de omeneasca teamă:

„Bine ai venit, că, de mai întârzi ai, și eu mă prăpădeam.

O palmă îi trase Moartea lui, care se uscaser de se făcuse cârlig în chichiță, și căzu mort, și îndată se și făcu țărână“.

Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte este un basm din fol-clorul românesc, cules de Petre Ispirescu și introdus în colecția *Legende sau basmele românilor*. Basmul i-a fost povestit acestuia de către tatăl său, care, se pare, îl auzise cândva la o șezătoare, în mahalaua Udricani din București. Este întâia oară publicat pe 21 ianuarie 1862, în revista *Țăranul român*, de către Ispirescu, un tipograf autodidact. În poveste apar idei filozofice privitoare la condiția omului în Univers, nemurire și perechea viață-moarte. Textul „suprapune supranaturalul folcloric și o

profundă concepție filozofico-mitologică într-o construcție de o deosebită originalitate“ și a atras, de-a lungul timpului, felurite interpretări.

În 1978, Constantin Noica – în volumul său de referință *Sentimentul românesc al ființei* – sublinia unicitatea acestui text popular de o uimitoare profunzime: „Nu cunoaștem o altă operă în proză a geniului românesc care să aibă atâta miez, de la primul și ultimul gând (...). Nu am cutezat să interpretăm nicio altă operă de proză românească verset cu verset, așa cum ne gândim să facem, sau suntem siliți să facem cu basmul acesta – singurul care nu se încheie în chip fericit, cum s-a observat, și totuși singurul care exprimă, nu indirect ca orice basm, ci direct, plinătatea, măsura și adevărul a ceea ce se poate numi: Fiiință“.

Basmul l-a fascinat și pe Mircea Eliade, care a scris, în replică, nuvela fantastică *Tinerețe fără tinerețe*, ecranizată în 2007 de Francis Ford Coppola sub același titlu. În textul cult, relația cu temporalitatea este inițial inversată: lovit de un fulger, Dominic Matei, un bătrân profesor român, întinerește și capătă abilități intelectuale deosebite. Revenirea finală la timpul și istoria din care s-a „rupt“ în momentul accidentului reprezintă însă „întoarcerea acasă, pentru a-și trăi moartea“.

Considerat o culme a folclorului autohton, totuși basmul, citit la propriu, dincolo de implicațiile sale metafizice, a fost silit să facă față unei teribile provocări la aproximativ un secol după prima sa publicare. De această dată, nu literatura a fost cea care a încercat să-l „reinterpreteze“, ci medicina și incredibilul marketing de țară făcut în jurul unei descoperiri presupus revoluționare – procaina (novocaina), folosită ca ingredient activ într-un medicament românesc minune, Gerovitalul. Rolul antioxidant și de împiedicare a producerii de radicali liberi al acestuia părea a fi o cheie de încetinire a îmbătrânirii organismului uman. Aflând această veste incredibilă, vedetele muzicii și cinematografului mondiale, ca și o mulțime de lideri politici internaționali, efectiv, dau năvală la București, la mult lăudatul sanatoriu anti-aging, convinși că elixirul-minune îi poate ajuta să înfrângă Timpul. Evident, în ciuda dubiilor unor oameni de știință străini, această migrațiune elitistă aduce bugetului de

stat multe milioane de dolari în fiecare an, iar României o faimă enormă la nivel mediatic.

Iar în centrul acestei operațiuni fără precedent se afla o femeie unică, fascinantă, fabuloasă și controversată Ana Aslan, cea pe care o invidia cel mai mult soția președintelui aflat atunci în exercițiu, Elena Ceaușescu, un om de știință improvizat, dar extrem de influent...